

УДК 343.9

М.Л. ДАВИДЕНКО, канд. юрид. наук, доц., Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Л.В. НОВІКОВА, канд. юрид. наук, доц., Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Ключові слова: кримінологічна характеристика, економічна злочинність, особа злочинця, структура особи злочинця

Злочини у сфері інтелектуальної власності належать до групи економічних злочинів, під якими прийнято розуміти різноманітні з позиції кримінального права суспільно небезпечні діяння, що вчинюються в сфері економіки. Поняття «економічні злочини» або «економічна злочинність» не мають однозначного визначення як в офіційних документах, так і науковій літературі. Існують різні визначення економічної злочинності. Так, вперше про неї було заявлено як про феномен «білокомірцевої злочинності» ще у 1939 році американським кримінологом Е. Сатерлендом, який визначив її як комплекс правопорушень, скоєних поважними особами з високим соціальним статусом в рамках їх професійних обов'язків та з порушенням довіри, яка їм надана [1]. З того часу ця проблема є предметом наукового дослідження багатьох дослідників в різних країнах світу, в тому числі і в Україні.

В радянський період вітчизняній кримінології економічна злочинність стала предметом досить пильної уваги лише в 80-х рр. ХХ ст. Одним із перших до цієї проблеми звернувся А.М. Яковлев, який писав, що «злочинність у сфері економіки складається зі сукупності корисливих посягань на соціалістичну власність, на порядок управління на-

родним господарством, вчиняємих особами, що займають певні соціальні позиції в структурі економіки та виконуючими вимоги пов'язаних з цими позиціями соціальних ролей» [2, с.9].

Окремі аспекти даної проблеми розглядалися і раніше в рамках досліджень посадових та господарських злочинів. У колишньому СРСР фундаментальні дослідження даної проблеми проводилися такими вченими-юристами, як В.Г. Танасевич, А.Н. Ларьков, В. Б. Ястребов та ін. Внесок у дослідження цієї проблеми був наданий українськими вченими В.В. Сташисом, І.М. Даньшиним, А.Ф. Зелінським, А.Я. Светловим та ін. Мета статті полягає в наданні кримінологічної характеристики злочинів у сфері інтелектуальної власності. Її новизна міститься в пропозиціях щодо об'єднання злочинів за відповідними статтями Кримінального кодексу України в єдину кримінологічну групу.

В період «перебудови» науковий інтерес до цієї проблеми суттєво зріс. Обумовлено це тим, що в зв'язку з реформуванням економіки зазнала суттєвих змін і економічна злочинність. Утворення нових форм власності, функціонування економіки в умовах ринкових відносин, інтеграції в світову економіку супроводжуються ускладненням кримінальних обставин у ній. Економічна злочинність все в більшій мірі виступає як пряме продовження криміналізованих економічних відносин. Багато з аспектів даної проблеми в умовах створення в Україні ринкової економіки отримали своє висвітлення в роботах Є.Л. Стрельцова, Т.А. Матусовського, В.П. Смелянова, А.І. Перепеліци та інших авторів.

Із аналізу робіт цих авторів, хоча в науковій літературі і відсутнє загальноприйняте визначення економічної злочинності, можна констатувати, що даним поняттям охоплюються різноманітні з позиції кримінального права злочини, розташовані в різних розділах Кримінального кодексу, які посягають на економічні відносини в країні.

Не менш важливим питанням є криміно-

логічна характеристика злочинності. Термін «характеристика» має декілька значень. Одне з них – опис характерних, відмінних якостей, властивостей будь-кого, будь-чого. В такому значенні даний термін використовується і тоді, коли мова йде про опис злочинності. Характеристика злочинності – це опис найбільш вагомих її властивостей, що відрізняють дане явище від інших негативних явищ масового характеру. В зв'язку з тим, що злочинність уявляє собою складне та багатогранне явище і є об'єктом дослідження ряду юридичних наук, поряд із поняттям «кримінологічна характеристика злочинності» на практиці та в теорії використовуються також такі поняття, як кримінально-правова характеристика, криміналістична характеристика та ін.

У кримінально-правовій літературі під характеристикою злочину розуміється виділення та опис елементів, що утворюють склад злочину: об'єкт злочину та об'єктивна сторона, суб'єкт злочину та суб'єктивна сторона.

Суттєвий внесок у розробку наукової категорії «характеристика злочинів» внесли представники криміналістики. Ще в 80-х роках минулого сторіччя криміналістами був опублікований ряд статей, присвячених цій проблемі. Там підкреслювалось, що криміналістична характеристика представляє собою систему даних про визначену категорію злочинів, знання яких сприяє розкриттю та дослідженню цих злочинів. Значний внесок в дослідження цієї проблеми внесли такі українські криміналісти, як В.Є. Коновалова, А.Н. Колесніченко, Г.А. Матусовський, Л.Н. Кривоченко та ін.

У криміналістичній літературі дана проблема знаходиться у центрі уваги і на теперішній час. Один із зазначених авторів надав розгорнуте визначення поняття «кримінологічна характеристика злочинів», як «система узагальнених даних про певні однорідні типові ознаки суб'єкта цих діянь, мотивації його злочинної поведінки, предметі посягання, обставинах злочину, злочинних способах та наслідках, що мають значення для виявлення

та розкриття злочинів криміналістичними засобами, прийомами та методами» [3, с.51].

В кримінологічній літературі дана проблема не отримала настільки широкого висвітлення. Однак було би неправильно вважати, що їй взагалі не приділялась увага. Так, наприклад, Л.М. Давиденко, розглядаючи цю проблему стосовно злочинів, що посягають на безпеку праці в промисловості та будівництві, писав, що «дане поняття включає в себе сукупність таких властивостей злочинних діянь та особистісних особливостей злочинців, які важливі для розуміння причин, що обумовили ці злочини, а також для розробки попереджувальних заходів» [4, с.5]. В.Б. Ястребов звернув увагу на те, що поняттям «характеристика» охоплюється комплекс ознак, що виражають сутність об'єкта, що розглядається, та такі, що дозволяють вирішувати певні задачі, реалізовувати функції досягнення конкретних теоретичних та практичних цілей [5, с.15].

Звертає на себе увагу також і те, що одні автори в кримінологічну характеристику злочинів включають ознаки, які прямо або опосередковано вказують на причини даних злочинів, інші, поряд з ознаками, що свідчать про причини, і самі ці причини.

Вважаємо, що такий підхід до трактовки даного феномену в принципі припустимий. Однак при цьому слід мати на увазі, що в одному випадку ми маємо справу з кримінологічною характеристикою злочинів у вузькому сенсі цього поняття, а в іншому – в його широкому значенні.

Засновуючись на викладеному, можна зробити висновок, що кримінологічна характеристика злочинів в сфері інтелектуальної власності – це опис найбільш значимих властивостей таких злочинів, маючих значення для наукового розуміння їх причин та розробки заходів з їх попередження. Така характеристика припускає відображення в ній відомостей о наступних ознаках:

- формах та методах злочинних порушень порядку ведення підприємницької діяльності (елементи об'єктивної сторони злочину, пе-

редбаченого ст.ст. 176, 177, 229 та 231 КК);

- особах, засуджених за злочини вказаного виду (стать, вік, освіта, соціальне положення, морально-психологічні властивості та т.п.);

- цілях та мотивах злочинів, пов'язаних з незаконним підприємництвом;

- характері та розмірі збитків, завданих даними злочинами;

- системних зв'язках даних злочинів з іншими економічними злочинами;

- ступені латентності злочинів, пов'язаних з незаконним підприємництвом;

- системних зв'язках злочинів даної групи;

- розповсюженості даних злочинів за регіонами країни, галузям господарської діяльності та ін.

В якості елементів кримінологічної характеристики злочинів що розглядаються, у вузькому сенсі можуть бути виділені також і інші ознаки.

Кримінологічна характеристика даних злочинів у широкому значенні цього поняття, поряд із переліченими ознаками, передбачає опис факторів, детермінуючих ці злочини. Це різного роду обставини, які в тій чи іншій мірі спровокували винну особу до вчинення злочину, або полегшили вчинення злочину.

Кримінологічна характеристика злочинів в вузькому та широкому значеннях цього поняття передбачає дослідження (аналіз) матеріалів кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення в сфері економічних відносин, що містять у собі відомості про злочини, що розглядаються.

В цьому зв'язку постає питання про співвідношення понять «кримінологічна характеристика» та «кримінологічний аналіз» злочинів. Данні поняття тісно взаємопов'язані, однак повної тотожності тут немає.

Кримінологічна характеристика, як сказано вище, це опис найбільш значимих в кримінологічному плані якостей злочинів. Кримінологічний аналіз злочинності – це метод наукового пізнання даного явища, результати застосування якого є основою кримінологічної характеристики. У часі процес пізнання злочинності випереджує її опис. Через те можна сказати, що спочатку злочинність аналізується, а потім складається її характеристика.

Однак таке розуміння співвідношення даних понять можливе лише в абстракції. На практичному рівні пізнання злочинності та процес її опису знаходяться в єдності, що дозволяє всю цю діяльність називати аналізом – характеристикою злочинності.

Не менш важливе теоретичне та практичне значення має також питання про співвідношення кримінологічної характеристики та кримінологічної класифікації злочинів, під якою розуміється розділення злочинності на складові її види та групи на підставі класифікаційного критерію. В кримінальному праві основним таким критерієм вважається суспільна небезпека злочину. В кримінологічній літературі з цього питання єдиної думки не існує. При виборі основного критерію кримінологічної класифікації одні автори виходять з того, що така класифікація покликана сприяти комплексному дослідженню злочинів на підставі групування різноманітних з позиції кримінального права, але однорідних в кримінологічному відношенні злочинів. Такою ознакою, за їх думкою, є характер сфери життєдіяльності, в якій скоюються злочини і в якій укорінені причини та умови, що їх детермінують. За думкою інших авторів, критерієм кримінологічної класифікації злочинів може бути характер суспільно небезпечного діяння, який, в свою чергу, визначається його спрямованістю на той чи інший об'єкт, способом здійснення, мотивацією, формою вини та деякими особливостями суб'єкта.

Не вдаючись до дискусії про те, яка з цих класифікацій в більшій ступені адекватна задачам теорії та практики попередження злочинності, підкреслимо лише те, що кримінологічна класифікація злочинів – це теж один із методів наукового дослідження, що лежить в основі системного підходу до дослідження злочинності та розробки заходів з її попередження. З цього витікає висновок, що кримінологічна класифікація та кримінологічна ха-

рактеристика злочинів представляють собою наукові категорії, які будучи близькими за своїм характером, співвідносяться одна з одною як ціле та частина, де цілим є кримінологічна характеристика, а часткою – кримінологічна класифікація злочинів.

У літературі відсутня єдність у визначенні кола злочинів, які відносяться як до економічної злочинності, так і до групи злочинів, що посягають на відносини в сфері інтелектуальної власності, що є, як було сказано вище, складовою частиною економічної злочинності. Так, у підручнику «Основи правої охорони інтелектуальної власності в Україні» під загальною редакцією А.А. Подопрігори, А.Д. Святоцького, до числа статей, що захищають права інтелектуальної власності, віднесені статті 176 (порушення авторського права та суміжних прав), 177 (порушення прав на об'єкти промислової власності) та 229 (незаконне використання товарного знаку) КК України [6], а в роботі колективу авторів С.І. Нічука, Д.І. Нікіфорчука, Р.П. Томма та В.І. Барко «Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності: Науково-практичний посібник» окрім вказаних статей названа і стаття 227 (випуск або реалізація недоброякісної продукції) КК України [7, с.55]. На наш погляд, оптимальним буде віднесення до числа злочинів в сфері інтелектуальної власності статей 176, 177, 229 та 231 КК України.

Кримінологічний опис злочинів, пов'язаних із порушенням прав інтелектуальної власності, буде неповним, якщо воно не буде містити відомості про осіб, засуджених за ці злочини. Аналіз цих даних дозволяє більш глибоко розкрити їх причини, краще зрозуміти, чому одні особи діють в рамках установлених правил, а інші їх порушують. Відповідь на це питання міститься у вченні про особу злочинця.

В радянській кримінологічній літературі деякий час домінувала точка зору, у відповідності до якої особи, що скоїли злочини, відрізняються від законотруслих громадян наявністю антисуспільної установки, яка

розглядалась як внутрішня причина злочинної поведінки конкретної особи.

Поняття антисуспільної установки, як морально-психологічної основи злочинної поведінки, введене в кримінологічну літературу А.Б. Сахаровим [8], і отримавши певне визнання, зустріло невдовзі й заперечення. «Не можна вважати, – писала Н.С. Лейкіна, – що антирадянська установка притаманна особам, що скоїли злочин під впливом випадкового збігу обставин, в стані афекту, викликаному протиправною дією, при підвищенні меж необхідної оборони, вперше, з необережності та т.п. Вказані злочини не виражають антисоціальної спрямованості, а лише свідчать про відсутність у винного в достатній мірі інтенсивних сил для того, щоб протистояти негативній ситуації і не вийти за межі, встановлені законом» [9, с.103].

В результаті дискусій була вироблена концепція, згідно якої антисоціальна сутність особи злочинця що лежить в основі злочинної поведінки – як би її не іменувати: установка, спрямованість, орієнтація – може бути різною за своєю силою, глибиною, спрямованістю, стійкістю: від чітко виявленого активного соціально негативного настрою до недостатньої інтенсивності соціально позитивних якостей.

Дана точка зору на особу злочинця підтримується і сучасними кримінологами. Автори підручника «Курс кримінології» пишуть, що в структурі особистості злочинця важливе місце займають моральні якості особи, що скоїла злочин, що містять в собі світогляд даної особи, духовність, погляди, переконання, установки та ціннісні орієнтації. Злочинці відрізняються негативним або байдужим ставленням до виконання своїх громадянських обов'язків, дотриманню правових норм, вибором незаконних способів задоволення особистих потреб, егоїзмом, ігноруванням суспільних інтересів тощо [10, с.163].

Структура особи злочинця, як і структура особи законотруслих людини, складається із декількох компонентів, які у своїй сукупності можуть надати визначене уявлення про

ту або іншу особу. Дані по кримінологічно значним компонентам про осіб, що скоїли злочин, відібрані за певною ознакою, і взяті в більшому масштабі, що створюють узагальнений образ злочинця певного типу. Класифікація та типологія осіб, що скоїли злочини, є одним із методів наукового дослідження особистості злочинця.

Розпочинаючи опис кримінологічно значимих ознак, характерних для осіб, засуджених за злочини в сфері інтелектуальної власності, відмітимо, що в структурі особи злочинця прийнято виявляти шість груп таких ознак:

- 1) соціально-демографічні ознаки;
- 2) кримінально-правові ознаки;
- 3) соціальні прояви в різних сферах життєдіяльності або, за іншою термінологією, соціальні зв'язки;
- 4) моральні якості;
- 5) психологічні ознаки;
- 6) фізіологічні (біологічні) характеристики.

Розглянемо поіменовані ознаки в тій послідовності і в тому об'ємі, в яких вони, з нашої точки зору, найбільш адекватно характеризують осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за злочини в сфері інтелектуальної власності. Важливе значення в цьому має загальноосвітній рівень даних осіб.

Зауважимо, що низький освітній рівень осіб, засуджених за скоєння злочинів, декілька років тому розглядався кримінологами як одна з причин протиправної поведінки. Автори роботи «Особа злочинця» писали, що «рівень освіти» (грамотності) злочинців є в певній ступені похідним від рівня освіти (грамотності) всього населення. При цьому, однак, рівень освіти злочинців, як правило, нижче середнього рівня освіти населення [11, с.165].

В теперішній час ця різниця суттєво скоротилась. Більш того, за деякими видами злочинів, особливо так званого «інтелектуального» характеру, спостерігаються зв'язки протилежної властивості: високий освітній рівень – одна з ознак деяких видів злочинів.

До їх кількості належать і злочини групи, яку ми розглядаємо.

Якщо всіх осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за всіма видами злочинів, взяти за 100, то серед них особи з вищою освітою складатимуть – 8,3 %, середньоспеціальною – 21,6 %, середньою освітою – 55 %, особи з неповною середньою освітою – 15,1 %; і якщо взяти всіх осіб, притягнутих за скоєння злочинів в сфері інтелектуальної власності, за 100, то в цій групі особи з вищою освітою складуть 23,2 %, середньоспеціальною – 37,5 %, середньою освітою – 30,4 %, з неповною середньою освітою лише – 8,9 %.

Наведені вище дані свідчать, з одного боку, про зростання рівня освіти всіх осіб, що скоїли злочини, з іншого боку про відносно високий рівень освіти осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за злочини у сфері інтелектуальної власності.

Велике значення мають дані, що характеризують вік осіб, що скоїли злочин. Стосовно загальної злочинності, найбільш кримінальним є вік від 25 до 39 років, що пояснюється високою активністю людей у цьому віці. Не є виключними в цьому відношенні і особи, що скоїли злочини у сфері інтелектуальної власності. Якщо всіх осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за злочини цього виду, взяти за 100 %, то частка осіб у віці від 25 до 39 років складе 44,83 %, на другому розташувалась вікова група від 40 до 49 років, на яку припадає 31,03 % злочинів цього виду. На третьому та наступних місцях знаходяться вікові групи: від 18 до 24 – 13,8 %, від 50 до 59 років – 8,62 %, від 60 років та старше – 1,72 %.

Відносно високий вік осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за злочини у сфері інтелектуальної власності, пояснюється, на наш погляд, характером даних діянь, участю в цій діяльності осіб середнього та старшого покоління.

Звертає на себе увагу також те, що серед осіб, засуджених за злочини у сфері інтелектуальної власності, значну вагу складають жінки (36,25 %). Враховуючи, що в останні

роки в загальній масі злочинців частка жінок коливається від 14 до 26 %, наведені дані про кількість засуджених за злочини, пов'язані зі сферою інтелектуальної власності, потребують деякого пояснення.

Особливості жіночої злочинності визначаються не тільки і не стільки чисто фізичними відмінностями жінок від чоловіків, скільки специфікою способу життя, своєрідністю їх діяльності, соціальних позицій та ролей. Частка жінок, засуджених за воїнські злочини, нікчемна, поперед все, тому що в нашій країні жінки не підлягають обов'язковому воєнному призову і лише деякі з них проходять службу в армії на контрактній основі. Участь жінок у підприємницькій діяльності, особливо у сфері малого підприємництва, достатньо активна, що і є, на наш погляд, основною причиною того, що серед осіб, засуджених за злочини в сфері інтелектуальної власності, жінки складають більшу частину.

Як правильно відмічено в літературі, природа та суспільство розділили чоловіків і жінок таким чином, що їх соціальні функції ніколи повністю не співпадають. Через те завжди буде різниця між злочинністю чоловіків та жінок. Уявляється, що злочини вищевказаного виду в рівній мірі є злочинами жінок та чоловіків, і ця «рівновага» у доступному для огляду майбутньому залишиться незмінною.

Важливе значення для характеристики осіб, засуджених за злочини виду що розглядається, є те, що більшість із них прийшло у бізнес із інших сфер життєдіяльності, де вони були вчителями, інженерами, науковим співробітниками та іншими спеціалістами, що багатьма роками було їх ціллю та сенсом життя. Свою попередню роботу багато з них втратили не по своїй волі, а в наслідок соціально-економічних змін, що відбулися в останні роки в нашій країні. Слід також сказати, що надії на швидкі та високі прибутки в сфері підприємництва для багатьох не виправдались. Все це стало внутрішньою причиною невдоволеності людей своїм життям,

призвело до психологічного стану, що іменується кримінологами станом фрустрації, який, в свою чергу, може бути спонукальною причиною антигромадської поведінки, в тому числі, і злочинного характеру.

Суттєве значення в аспекті, що розглядається, мають кримінально-правові ознаки особи правопорушника, засудженого за злочини у сфері інтелектуальної власності. Маються на увазі дані про спрямованість і мотивацію антисуспільної поведінки; судимості в минулому та інших ознаках, маючих кримінально-правове значення.

Суб'єктивна сторона злочинів, що розглядаються, характеризується прямим умислом. Винний розуміє, що порушує права інших осіб на об'єкти інтелектуальної власності, та бажає здійснити такі дії.

Важливою кримінально-правовою ознакою осіб, що скоїли будь-який злочин, є наявність попередньої судимості, що свідчить про більш високий ступінь суспільної небезпеки даної особи. В загальній масі осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за різними статтями КК України, питому вагу раніш засуджених складає близько 10 %. Для осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за злочини в сфері інтелектуальної власності, цей показник дорівнює всього 1,2 %.

Як вже було відмічено раніше, важливе криміногенне значення в структурі особи злочинця мають моральні якості та психологічні особливості, які ближче за все підводять до відповіді на питання, чому індивід скоїв злочин. Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що антисуспільна установка осіб, засуджених за злочини, що розглядаються, носить розмитий характер.

Дослідження осіб, засуджених за злочини що розглядаються, виявило також, що психологічні і фізичні властивості суттєвого впливу на їх протиправну поведінку не впливають, що звільняє нас від необхідності глибоко вивчати ці якості особи в рамках даного дослідження.

У висновку підкреслимо, що в особливості осіб, засуджених за злочини у сфері інте-

лектуальної власності, мають важливе значення як з позиції розуміння причин цих злочинів, так і з позиції їх попередження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сатерленд Эдвин Х. Являются ли преступления людей в белых воротничках преступлениями? / Сатерленд Эдвин Х. // Социология преступности. Современные буржуазные теории : сб. статей. – М., 1996.
- 2 Яковлев А. М. Социология экономической преступности / А. М. Яковлев. – М., 1988.
3. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Г. А. Матусовский. – Харьков, 1999.
4. Давыденко Л. М. Проблемы предупреждения преступлений, посягающих на безопасность труда в промышленности и строительстве : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Л. М. Давыденко. - М., 1976.
5. Ястребов В. Б. К вопросу о понятии

криминологической характеристики преступлений / В. Б. Ястребов // Вопросы борьбы с преступностью. - 1982. – Вып. 37.

6. Основы правовой охраны интеллектуальной собственности в Украине / под общ. ред. А.А. Подоприторы, А.Д. Святоцкого. – К., 2004.

7. Николаюк С. І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності : наук.-практ. посібник / С. І. Николаюк, Д. І. Никифорчук, Р. П. Томма, В. І. Барко. - К. : КНТ, 2006.

8. Сахаров А. Б. О личности преступника и причинах преступности в СССР / А. Б. Сахаров. - М., 1961.

9. Лейкина Н. С. Влияние личностных особенностей на преступность / Н. С. Лейкина // Сов. гос-во и право. – 1967. - № 1.

10. Курс кримінології: Особлива частина : підруч. : у 2 кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк та ін. ; за ред. О. М. Джузи. - К., 2001.

11. Личность преступника /отв. ред. В. Н. Кудрявцев, - М., 1971.

Давыденко М. Л. Кримінологічна характеристика злочинів у сфері інтелектуальної власності / М. Л. Давыденко, Л. В. Новикова // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 123–129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-1/09dmlciv.pdf>

Розглянуті проблеми кримінологічної характеристики злочинів у сфері інтелектуальної власності та критерії кримінологічної класифікації таких злочинів; обґрунтована необхідність виділення в окрему групу злочинів у сфері інтелектуальної власності.

Давыденко М.Л., Новикова Л.В. Криминологическая характеристика преступлений в сфере интеллектуальной собственности

Рассмотрены проблемы криминологической характеристики преступлений в сфере интеллектуальной собственности и критерии криминологической классификации таких преступлений; обоснована необходимость выделения в отдельную группу преступлений в сфере интеллектуальной собственности.

Davydenko M.L., Novikova L.V. Criminological the Characteristic of Crimes in Sphere of the Intellectual Property

Problems of criminological characteristics of crimes in sphere of the intellectual property and criterion of criminological classifications of such crimes are considered; necessity of allocation for separate group of crimes in sphere of the intellectual property is proved.